

Ana Ristović

Čistina

Архипелаг

Ana Ristović
Čistina

Архипелаг

Biblioteka
Element

Urednik
Gojko Božović

Likovni urednik
Dušan Šević

Ana Ristović

Čistina

Arhipelag
Beograd, 2015.

Na koricama:
Parataksa,
2010.

Noću se pomaljaju male, skrivene životinje.
Imaju naša lica ali humanija i šape
čija svaka koščica jednaka Adamovoj je.
Do jutra vode duge razgovore na temu
šta je istina oduvek bila i biće.
Do večeri sve velike istine ih upotrebe
delom da bi njima pročakale zube
delom da bi nakon toliko toga lošeg
imale nečim poštenim da oblože
svoje istinski veštačke želuce
jer i svakoj istini se mora priznati
izvesno nesavršenstvo
kao i poneka
sudbonosna rana.

Grupa bajkerki i bajkera dojezdi na plažu jezera
u vreli letnji dan. Poskidaju kacige i odeću
pa iznenada proviri ono što vreme doda
centimetrima u struku, dubini podvaljka
i gustini uzdanice-sumnje; vreme
već počinje da pečati uzdah i misao
koja više ne vidi talas već samo pučinu.
Onda neko pljusne u vodu veliku lubenicu
i smeh zaklopara gromko zanjihan tamo-amo
između bibavih trbuha. Izađu iz vode i, dok
glavni bajker kolje bostan na šatorskom krilu
pružajući svakome po parče, usklik koji ispuste usne
hodočasti pravo u Rim. Sa plimom u sebi stoje u plicaku,
držeći napola pojedene kriške kao najveću
i jedinu istinu-trofej i osmehnuti gledaju
u fotoaparata. Onda se obuku, u iste one
divlje jakne i kacige, uzjašu svoja tela
i odjezde dalje. U još jednu mladost
u još jedno srce lubenice
koje pod nožem gromko puca
i pucanjem javlja
da srž ne laže.

Šopenovo srce i srca svih Habsburgovaca
imaju zajedničko jedno: njihov večni san
daleko je od večnog sna njihovih tela.
Stub varšavske crkve kucanjem bubnji iznutra i
kripte u one dve crkve u palati Hofburg bubnje isto,
horom od njih pedesetak, iz dana u dan, iz veka u vek,
a da to ne zna niko osim svih tih udaljenih srca:

tap tap tap tap tap tap tap tap tap tap.

I tako se sudbinski, kada više ničega nema
i kad nema razloga za bilo šta više od upravo toga
slučajno izjednači želja umetnika
i ono što su carske privilegije.

Život neprimetno klizi kraj onih žena
koje na dugim povocima vode svoje bunde.
Na srebrnim kopcima im zebe zimsko sunce,
između koraka i zemlje škripi lanac
nikad ostvarenih obećanja.
Dan se linja u dugodlakom tragu
dok izvodim vaše nejasne senke u
noćnu šetnju, ponekad i po pet-šest, svežanj ceo,
pa ih puštam da se pruže preko padine čela
postanu za nijansu duže i pred jutro
uredno ih vraćam kao dobru decu,
s tendencijom stalnog rasta.
Negde u blizini uvek zveči lanac
na kojem je
ili potisnut lavež
ili bučno ništavilo.

Ovo je prostor
čežnje
između ispruženog dlana jedne
mongoloidne devojčice
i izmaknute ruke njene
jarkonašminkane ostarele majke
iscrtanih obrva koralnih usana
veštačkih trepavica stisnutog grla
namrgođenog čela već u podne
dok kreću se ulicom i peta se
za prstima sporo taljiga
Što su bliže drugim ljudima
to je korak između njih duži
sprud u moru ćutnje
i prostor čežnje širi se
tupo sečivo koje dugo
prodire
Ali osmeh na licu te kćeri ničije
ničim izazvan takav je
da je i otac i majka i rodbina
ulici celoj
usnuloj, gluvoj i u trenu
obasjanoj

Na periferiji, između
udaljenih, ljeskavih silosa i
putokaza za salon lepote,
nedaleko od železničke pruge zarasle u čkalj –
kojom se nekad u inostranstvo stizalo smelije
nego u komšiluk, a sada se njom ne može nigde –
sija se užareno, šareno groblje
nevažjećih kreditnih kartica:
takvu baštu izneverene milosti
nigde naći nećeš. Čas ih šiba sunce
prgavo i ljutito po ciničnim brojevima,
čas od kišnih kapi nabubre tako
da deluju ko kaldrma.
Al' staza više nikome nisu.
Nekima od njih koje su odslužile svoje
i nakon isteka roka fini rub još nosi
po koje zrnce kokainskog praha
i u salon lepote
a i u silos
mravi odlaze vedri.

Zapuštene su prodavnice venčanica
belina žuti u osunčanim izlozima
Zamandaljena su vrata sajdžinica
za kojima još se čuje tiho
i aritmično
kucanje kazaljki
Torta u obliku i bojama Supermena
baca zajedljiv pogled na pravu, doboš domaću,
ščućurenu u poslastičarskom rafu
U papirnici šuška kašljucanje
mišice-prodavačice, na šamlici
nagnute nad ukrštenim rečima
Školski pribor čeka roditelje
Stroj knjiga stoji mirno i kuražno
na poslednjoj polici
čeka streljanje
Miris obućarskog lepka iskrada se
kroz zamagljena vrata
al' već na pola puta do semafora
trijumfalno ga potuče miris plastike
iz obližnje kineske robne kuće

U bubnju veš-mašine na prvom spratu
kotrlja se i zveči jedan dinar
i poziva na uzbunu

Ptičji grip
pa
svinjski grip pa
lude krave pa
tigrasti komarci s Nila pa
naježda skakavaca pa
naježda azijskih bubamara-hanibala pa
naježda velikih zmija-otrovnica pa
naježda glodara pa
mutanti zvani džinovske bube veličine dlana pa
hibridne bubašvabe pa
genetski modifikovane ribe pa
šarani samoubice pa
anksiozni kitovi pa
hiperaktivni mungosi pa
buba-ruse gde im mesto nije pa
razjareni žitni moljci i strižibube
izgubljenog identiteta pa
stršljenovi-ubice pa
morske pa kopnene pa
planinske pa šumske pa
livadske pa podzemne pa
nadzemne pošasti pa

opet pošast čovek

Kroz tu napuštenu kuću
vetar svira kao kroz čegrtaljku
Misa solemnis za bube, pauke i travke
Iz nje još samo noć iznosi
svaki nakrivi sunčev zrak
oblaci padaju strmo, nenajavljeno i
naglo na njen prag

U toj napuštenoj kući
ni pamćenja ni pogleda ni stida
više ničega osim osam linija
na zidu, na različitim visinama
sa centimetrima
i imenima

Nikola Zorica Stanko Ivana
Stanko Ivana Zorica Nikola

Neko iz te napuštene kuće
naglo je porastao za samo jedan dan
a smanjio se šćućurio
zgurio pod travku najmanju gorku
dok činilo mu se da će ga ubrzo
raznositi kolonija mrava
po ovoj zemlji kojom oduvek i zauvek
mile i mileće puževi dok od svojih kućica
ne rastaju se

Na obali Bodenskog jezera
na raskrsnici Nemačke Austrije i Švajcarske
u pauzi između dve podgrejane
pozitivnosti i odmerene sreće
protežu noge životni treneri.
Patkice treniraju protezanje perja.
Granje trenira lišće. Vinova loza proteže grozd.
Život tera boje. Plastične šolje sa nes-kafom
podrhtavaju u rukama trenera
ščućurene ispod brzinska dva-tri dima.
Genetski modifikovani Alpi
poprimaju oblik krave koja nije Milka i,
dok švajcarski očekuju da ih pomuze neko iz
Austrije, austrijski čekaju da to učini neko iz
susedne Nemačke. Potom zamuču i Alpi u Italiji
Francuskoj i Maroku a genetski modifikovane
krave protrče poljem skokom zeca i snagom
pume. Krave što mirišu na fišburgere i mafine
a kad treba i na ananas-jagode i štedro
piške po nestvarno zelenim obroncima
u lepe kapljice upakovanu
sveopštu sreću.

Te svinje ušle su pravo iz švedskih i nemačkih šuma u glagol tvog jezika, premda o tome ne želiš ništa da znaš, čistunče jezičkobelosvetski. Landraš* sad kroz rečnik maternjeg kao nahoče kroz jedini poznati dom, dok, tamo negde, landras-svinje tumaraju šipražjem i njuše žir očekujući skorašnji svinjokolj. Nije lako – ni tebi ni njima. Sa džezvama, džepovima, čobanima, rakijom, pendžerima i čarapama iz Turske, varošima, salašima, sobama i gulašima iz Mađarske nekako si se pomirio, kao i sa hordom reči iz Engleske, Italije i Nemačke, ali kako razumeti da ni taj glagol landrati, nije sasvim tvoj, čak od svinja i to nemačkih i švedskih potekao, i da siguran više nisi u ono što kažeš. Ich möchte. I am you. Helt. Ja sam ti. Kaže jezik, uvek pred nekim pogubljenjem.

* Reč „landrati” (lutati, tumarati, skitati, smucati se...) vuče koren od norveške i nemačke sorte svinja landras i načina njihovog uzgoja nekoliko meseci pre svinjokolja. Naime, landrasi se puste u šumu gde se slobodno kreću i hrane žirom. – *Prim. aut.*

Njihovo je da imaju osmehe Jehovinih svedoka
dok drugi ulaze u tekstilni Raj. Prodavačice u
radnjama skupe robe još skupljeg imena
u koje svrati tek ponekad ko, ofingere
svakog sata preopterete po jednim uzdahom.
Vene pulsiraju u lakovanim koledžicama,
tišina odjekuje glasom kastriranog jezika.
Bog je jedan, ne postavlja pitanja.
U dubini svetle prostorije puderastog jarma,
uspravne su, nepomične, skrušene
poput očajnika pred ambisom.
Tako nebeski pomirene, tek
pozadinski red su inventara izloga,
i ko još mari za to da na istom mestu
pre manje od pola veka
bila je sasvim autentična
ničim nepotkupljiva
ruševina.

Jadranski Vuletić

Umesto da prione na Upravnu tužbu
protiv rešenja o oduzimanju oružja
gospođa advokatica u svojoj kancelariji
zaneto čita knjigu poezije
šuškajući tiho stranicama među
razgalamljenim aktima i dopisima
kao da snuje i kuje državni puč

Srce baca bombu
na sve četiri strane tela i duša
ne pita za razloge dok izvlači svih
dvadeset sablji mačeva i kopalja i gađa
visoko do temena prizivajući sećanje
na dane koji se možda ni dogodili nisu
Reči klize i padaju na sto i podove
Jesu li to mali bodeži ili noževi jesu li
strele ili čahure već ispaljenih metaka
A onda

probije se neka iznenadna radost koja
zaštekće u ritmu nenadmašnog uzija i puls
rasipa barut dok smeli topovi u venama
ubrzavaju krv i limfu a pogled
ta automatska puška
u nesagledivo i nevidljivo daleko strelja

Oružarnica pod kožom zvekeće
Oružarnica pod kopcima štekeće
Dok pritajeni uzdah u grlu
stoji poput žileta

S njim se ne sme nikuda iako
prirodno pravo ima

Svaka reč udara o prozor
kao vrabac u opštinskoj sali za venčanja
a pesničko je veče i
jedna sijalica
treperenjem kaže da je na umoru
dok pesnik u Biblioteci grada
čita rodbini i kumovima i
jedna starica koja je svratila
mислеći da će biti
makar kanapea
hrče u čošku melodijom
Vivaldijeve „Zime“ i
svaka reč udara o prozor
kao vrabac u opštinskoj sali
za venčanja u kojoj već godinama
niko se venčao nije
i niti će

*Nema je više, a profil joj na
Tviteru i dalje živi.*

Od naših mrtvih opraštamo se najpre na internetu. Ima i onih koji se ljute na mrtve što im nisu javili porukom na Fejsu šta im se dogodilo nego su to morali da saznaju tako što je vest podelio neko treći. Palimo im virtuelne sveće u internet crkvi ili na stranici „Moj plamen“. Imaš mogućnost da, osvajajući poene u igrici, dobiješ i bonus sveće koje kasnije lako iskoristiš prilikom pomena i zadušnica a uz to i bon od 5% popusta u svim MEXIN radnjama sa sportskom opremom. Ispod njihovih fotografija na kraju uvek piruje masovnog R.i.P.-a pir. Znamo da će ovaj internet trenutak trajati kraće no memorija onog tamo starog modela XPZMBS2-A i da ćemo sutra svi sa istom predanošću udeliti fejsbučku počast svojim novogodišnjim jelkama i njihovim ukrasima. Ostavljamo im poruke na zidovima njihovih profila i čekamo da nam odgovore. Pišemo im da su nas prešli što su otišli i da se vrate da opet komentarišemo jedni druge delimo fotke na Instagramu družimo se i fotografišemo te divne trenutke za Fejs. Pišemo im da su nas prešli i da je svaki naš post samotan bez njihovog lajka. Čak im i najavimo da ćemo otići na sahranu i na njen događaj pozovemo još i naših hiljadu i osamsto dvadeset prijatelja od kojih su neki iz Australije i iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, ali su prvi kliknuli da će doći – čemu se iskreno nadamo – mada na njihovom profilu vidimo da će istog dana biti i na rok koncertu u Brizbejnu i na proslavi firme u Abu Dabiju kao i na promociji knjige našeg zajedničkog druga u Zagrebu. Pomilujemo njihovo odsutno lice na ekranu,

čekamo, gledamo, al' ne vidimo
soba nam puna njihovih i naših
raspertlanih cipela, spremnih na nazivanje
i neko sedi na ivici tvog kreveta
klati nogama, odavno čeka
zajednički korak uživo

Opet je neko uložio novac
da bi skočio sa ivice svemira
a najveći skok oduvek bio je
iskočiti iz vlastitog nemira
Tulipani se klate u mraku
tek tako im dođe
Jedna jabuka preleće krov kuće
i crv u njoj vrtoglavo nebesko iskustvo
rado bi menjao za zemlju
Njuška konjića u štali vlažna je
podrhtava u ritmu jučerašnjeg sveta
Konjušareva proteza sniva
u čaši vode osmehnuta dok
zuri u mesečev srp
zapanjena
Tišina probija zvučni zid
i ostaje tišina
Psssssst

✱

Istetovirao tekstove iz Biblije
po rukama
pa se razmahao i levom i desnom
bog da ga vidi!
U svakom njegovom pokretu
sudnji dan ujeda se za usnu
i usnama je
sudnji dan na vrh jezika
dok na plažu odlazi gegavo
u narandžastim natikačama
kao teška troma kišna kap
kao pravi mesija.

✱

Stoji sam, na stanici u predgrađu
poslednji čovek
al' uspravan zuri u vrhove patika
dok tamo gde mu se vrat
ljubi s leđima
tatu – mini-linija
i na svakoj mišici tetovaža
po jednog zvučnika:
odjekuj, samo odjekuj i
širi zvuk svoj
što duže, što dalje!

✱

Ispred kafića na Tošinom bunaru
jedan usamljeni konj kusa
maslačke i travu. U ušima mu odjekuju
zvonki poljupci šoljica i tacni
i froncle rečenica za koje zna
da gde god da im je početak i kraj
uvek imaju veze sa nekom
i nečijom patnjom. Jer konji to
oduvek znaju. Na obližnjoj stolici,
oklembesivši sve četiri i hladan potiljak,
pod zrikavim jutarnjim suncem
svu svoju prošlost ćutke stavlja pod giljotinu
radnik u fabrici mašina i traktora
i pušta
tetoviranog Pegaza sa naborane mišice
da konačno zanjšti.

✱

Juri naokolo kao pomahnitao
zašiljenog i palacavog jezika
u nameri da nas sve tetovira
svojim stihovima
svežnjevima grozničavih
sombabulnih pesama
u kojima sve vrvi od
labudova, djeva, cvrčaka
i dovitljivih načina
kako da se preskoči smrt
a mi bežimo

✱

Polovina istetoviranog srca
preostala na nečijoj
amputiranoj ruci
ni slutila nije
da će jednom
baš ona biti
najteža granica

✱

Kad god ode u inostranstvo
tetovira se nekom znamenitošću
naočigled svih
i vrati se, sine znamenitim sjajem,
lep kao katedrala, kao trg svih svetih,
kao bulevar zvezda, kao most nad mostovima,
kao kapija svakog trijumfa
na čijim pročeljima mermerima lukovima
stubovima rozetama kamenim blokovima
kao da nikada završilo nije nijedno
pravo s neba poslato
ptičije govance

✱

Ni o sreći ni o samoći
više ništa ne zna da kaže sam
nego se na društvenim mrežama
(gde jedino šta i prozbori)
istetovirao citatima
Andrića i Selimovića
mada često meša
Mešu sa Ivom i
Ivu sa Mešom
a i samoću sa srećom
dok samodovoljno se mada
pruživši se ka drugom
proteže pred ekranom kompjutera
kao negde onaj
tamo neki most

✱

Nekoliko sredovečnih žena
na popodnevoj sedeljci
između dva gutljaja šampanjca
i dva zalogaja reforma torte
otkrivaju jedna drugoj
tetovaže unutrašnjih organa
rasute po čitavom telu
S godinama ih je sve više i više
Često se provide ispod odeće
Skoro svima je zajedničko
da počinju od grudnog koša
i šire se nepredvidivo
poput naftnih mrlja nasred
okeana
Ko te je i šta te je tetoviralo,
draga,
osim vremena
osim vremena
što beše

✱

Ona nema tetovažu
ali zato
uvek spremna kad zatreba
lepi onu privremenu
preko leve polovine tela
SUPRUGA
preko desne
MAJKA
a po sredini, gde je duša
veliko I
i tako odlazi
u život
da je niko
ništa
ne bi
pitao

*

Je li to sve o pesmi ako
zaustite nešto o onom Sloterdajkovom
tetoviranom životu što bubri pod kožom
– čuli ste da kolega pesnik u intervjuu
o tome nešto mudro zbori – o tom trajnom
žigosanju duše svetom *O osnovnim rečima*
poezije koje se obrazuju preko
egzistencijalnih tetoviranja koja
nikakav odgoj ne može potpuno prekriti
i nikakva konverzacija potpuno zatajiti

A u stvari i dalje samo sedite nemo i
čekate da vam procveta
ta mastiljava ruža pod grudima,
držeći pripremljenu piši-briši olovku
pod utrnulim prstima.

Kada bacaš u đubre bilo šta
što ima poklopac ili zatvarač –
praznu kutiju pomade, tubu paste za zube,
hemijsku olovku, futrolu toplomera ili putne četkice,
bočicu parfema ili laka za nokte, flomaster, praznu
flašu ulja ili vina, kutijicu bombona ili vitamina –
nikada delove ne bacaj odvojeno jedne od drugih
jer proganjaće te misao
zašto ne odoše zajedno
kada su pripadali jedni drugima.
Šalji ih na veliko đubrište skupa
kao da ljubavnike šalješ na onaj svet,
sa nežnošću i izvesnim razumevanjem.

A pre nego što ih iznova spojiš, pre
nego što sve te šlemove kape i kacige
pričvrstiš i zašrafiš za njihova
ispražnjena tela kojima praznina
i bila je jedini konačni cilj
duni u njih poput drevnog maga
i udahni im tajni život,
javnu celinu.

Ovaj lift
u kojem svi obično čute
pored stanara svakodnevno
prevozi i stotinak kila tišine
i lenjo se spušta i diže
kao i Adamova jabučica
uvek zagledan
u ambis

Pet starih telefonskih imenika
na dnu fioke
ni ne zna
da se među svim tim isluženim
promenjenim i iz pamćenja izbrisanim
telefonskim brojevima
čija mastiljavost vremenom širi se
na hartiji poput dugotrajne modrice
i o čijim vlasnicima i adresama
odavno ćuti se
povremeno krije dobitna
LOTO kombinacija
ali ne zvoni
nikome

Danas su baš nežne papuče onog starca
koji svakodnevno sedi na klupi u bašti pred kućom
pod proletnjim suncem povijen
beo
svetao
i nepomičan
kao antički kip dok zuri nekuda
još dalje u prazninu
iz prežvakane ponoćne zagledan.

Papuče karirane šunjalice-skrivalice
koje se pre nego što krenu natrag
u hlad
u mrak sobe
napune

laticama muškatli, komadićima trave,
ponekom bubicom, semenkama

i konačnim,

potpunim bekstvom.

Na vrhu najviše grane u gradskom parku
njiše se prazna i šuplja kesa
najuspešnijeg maloprodajnog lanca
megamarketa nad megamarketima
na kojoj piše
JA VOLIM SVOJU ZEMLJU
i glumi ludilo
glumi zastavu
mada zastava u neku ruku i jeste

Nemo, vazda pognutih glava
marširamo ka njenoj praznini
jer jednom će nam reći da je to ono
što nam je oduvek bilo potrebno
što je trebalo kupiti prvo.

Danas oko podneva
na uglu Gundulićeve i 27. marta
jedan televizor pronađen je kraj bandere
razbucan i informatički rasut
na plastiku i višak nekonzumirane mašte
i svi dokazi navode na to da je
televizor počinio samoubistvo
SA-MO-U-BI-STVO

– o čemu detaljnije u nastavku –
skočivši sa petog sprata zgrade
u kojoj smo se odavno nastanili i eto
grickamo živuckamo i ide to nekako
mada to još ne znamo
jer nismo videli na televiziji
ali saznaćete.

Iz večeri u več
Mesec koketno zuri
u izduvani plastični zamak polegao
po travi u usnulom luna parku
i pokušava da trampira osećaj
teške, kolektivno odgovorne
mesečne punoće
za osećaj
svakovečernje neopterećujuće
praznine
po kojoj bi se, sirot, najradije
prostro celom dužinom
da može.

Koji je bio poslednji tepih
istresen na ovom istom dečijem igralištu
i kog proleća ili leta beše to
pre nego što su servisi, turbo logikom,
uzeli stvar u svoje mašine –

ne znam, ali znam –

da je kao i svi koji su mu prethodili
presamićen preko šipke
sa čežnjom i zavišću gledao
u travnjak između zgrada
nižući u mislima bube
među vunanim nitima
kao brojanicu.

Podigla se prašina
u prigradskom autobusu
sa svih strana
dok nasred njega stameno stoji
buket cveća
sa dve noge i dve ruke
okružen licima kao iz filma
„The Deliverance“
skoro veći od čoveka
mada rado bi bio veći
i od sudbine

Vozi se nekuda
da izmami osmeh
dođe mu oko šipke
da zaigra

List zelene salate, zgužvan u ćošku tanjira,
grči se od pomisli na to da je samo dekoracija.
Sve manji i manji je. Svet je
sve manji i manji. Ali središte mu se
napinje napinje napinje napinje
pritisnuto posudicom sa tartar-sosom
i ljutom papričicom na rubu,
proteže i ispravlja prkosno
i jednom
postaće kičma.

U izlogu obučarske radnje
u šest redova, kao na zakletvi,
spremne za lepljenje
naglavačke su poredane štikle
svih veličina

Nisu to štikle
to su mali zamukli
topovi
na koje predugo
pada prašina

Spušta kraj kontejnera
providnu kesu sa
starim cipelama
a onda se nekoliko puta
okreće za njima
kao da proverava
cupkaju li u mestu
ili su otkoračale dalje
posrću li
da li im je pravilan hod

Dugo ćuti

Oprašta se

Ne čistiš ti to sve cipele iz cipelarnika danas
na osunčanoj terasi zubatog novembra
već timariš minijaturne konje
koji nestrpljivo čekaju da ti se otrgnu iz ruku
i pojure u kas
nekako
uvek tebi u susret.

Milici Markić

U ponoć
komadić marcipana
pod jezikom
kao da je okrajak mladog meseca
a za okrajkom meseca
mesečevo dvorište
diše

Nasred trotoara, pred višespratnicom
leži štipaljka ispala iz gnezda

Dok čvrsto steže vilicu
boreći se sa prazninom
u srcu joj još odjekuje
veseli bubanj veš-mašine
koji ni tapkanje koraka
svuda oko nje
ni preteći zvuk motora
ni škripa kočnica
ni tišina što jednom uvek usledi
ne može nadjačati.

Tuce mokrih kišobrana
lepe se jedan za drugi

i neprimetno se

češkaju
metalnim rebrima
i trljaju krilima

u korpi u ćošku

kao da im je poslednji put.

U mraku iste sobe
šum akvarijuma
i
šum kompjuterskog ventilatora
prećutkuju svoje zidove.

Čistije,
mekanije,
tiše
od svakog
čistog,
mekanog,
tihog.
Samo duša uporno škripi
pod donovima.
Postoji sutra,
vera u nevidljivo,
pa nagli sumrak
u zbijenim vagonima
za koje se ne zna kuda idu.
I to svojeglavo Ništa
koje nas celog života prati
u nameri da postane
bezglavo Sve.

Pisma Emili Dickinson,
čaj od nane i
šum akvarijuma.

Jedan zeleni listić se zalepio
za papir, iznad reči:

*Mogu napuniti sobu tolikom samoćom
ljudi bi tu stali i zaplakali –*

i ne skida se
kao da nije graničnik
između dva reda
već između dva
konačna sveta.

To je jedan od onih dana
kada si kao opustela autobuska stanica
u provinciji, u kasnu zimsku noć,
dok susnežica šiba lica praznih autobusa
i kovitla dojučerašnje novine u kojima je svaka vest
odavno zakasnila. Oko uspravnih, a pognutih svetiljki
roj pahulja isti je kao onaj letošnji roj jednodnevnih buba –
i jednima i drugima suđen je tek tren.
Dok se ti još težiš time
da čak i kapi kiše na prozoru
zahuktalog autobusa
uvek putuju natrag.

U teretani opustelaj u
nedeljno večer
na televizijskom ekranu
prikovanom za zid poput ikone
pet lavljih beba iz rezervata Ngamo
uči da hoda

Već sledeće generacije, kažu,
možda neće biti

Rika se dugo spušta
na malaksale tegove

Hodaš ulicom u sasvim običan dan,
ne misleći ni o čemu i, odjednom, na tebe se
svom težinom sruči ničim izazvana tuga.
Kao iznenadna, kratkotrajna kiša iz samo jednog oblaka,
u vedar dan. Tako je duboka kao da sadrži u sebi
sve buduće tuge koje ćeš tek doživeti
kao i one na koje si odavno zaboravila.
Stegne ti grlo.
Ne možeš ni makac dalje.
Ne znaš odakle i zašto je došla kada ti je
danas bilo baš udobno u vlastitoj koži.
Ne znaš šta sa njom jer ne vezuje se ni za slike,
ni za sećanja, poput snažnog je, iznenadnog zemljotresa.
Sa tugom koja je zbog nečeg nekako se već može,
ali šta sa tugom koja je ni zbog čeg?

Traje svega pola minuta –
minut. I nestane.

Ostavi te zbunjenu, s nekom čudnom prazninom
i osećajem da te je odsustvo svih razloga
napustilo.

Zadremati uz radio tako tiho navijen
da ne razaznaješ ni reči ni muziku
koja dopire iznutra
samo tihi, nejasni, udaljeni ton,
mrmljanje nevidljivih čovečuljaka
dok vazduh u sobi već progovara jesenjom svežinom
i hladi ti gola stopala koja se meškolje
dodirujući ivicu kreveta
kao da je paluba broda
koji negde
u nekoj lepoj nigdini
konačno treba da te iskrca.

Prohladno podne sadi te u jedno mesto kao trn
koji se nada da iz njega može izrasti
i dugotrajna puzavica
i jednodnevna ruža.
Znaš da ne možeš biti i jedno i drugo
i da se nikuda još dugo maknuti nećeš.

Ali zato sve do kasno u noć
prelaziš prstima
polako, pažljivo i nežno
preko ispodvlačene rečenice u nekoj pozajmljenoj knjizi
kao da prelaziš preko nečijih vena
i osećaš
kako u toj blagokrivudavoj liniji
pulsira krv.

Moje plućno krilo noću putuje
svakim udahom i izdahom
do tvog plućnog krila i dodiruje ga
lagano
kao lokvanj koji je umislio da je
ostrvo okruženo morem
I odjednom eto arhipelaga od umnoženih ostrva i
na hiljade malih unezverenih ljudi iskrcava se nežnim
koracima sa tvog i mog ramena i ukrcava
u brodiće naših dlanova
pa ujutru dok se budimo
istrese ih po podu te luke ka kojoj se spušta
krajčićak jednog čaršafa
praveći spasonosni hlad oznojenim putnicima

Glave prženih papalina
prepuštaš mi s ljubavlju
na rubu tanjira
kao što neko drugome prepušta
poslednje parče čokoladne slasti
i na hiljade nevidljivih, sićušnih astronauta
o kojima će nešto reći tek možda budućnost
spušta se ove večeri na podove, stolice, pragove, ruke
ponovo otkrivajući
Zemlju.

Škripa kapije pa
poštareva tanka ruka i
torba puna izvesnosti koja se
neizvesnošću hrani i tare o bedro
otirući uvek neki tričavi prah i
šačica tek izleglih poluslepih mačića
prosuta po betonu
i ruševine septembarskog svetla
među žbunjem koprive
nane i matičnjaka.

Oko viri kroz rupicu između zavesa
i desna kopča, pomalo drhteći,
nesigurno,
traži svoju jutarnju izvesnost
u levoj kopči
brushaltera.

Pomislím,
to dlake mi igraju same
u ponoć, kad ono
smrdibuba mi u kosi.

Japanski pesnik bi rekao:

Mala smrdibuba
nadgleda bešumni rast dlake
i zamišlja evoluciju bez mirisa.

Šta je ono prvo što čuvano u slikama sa putovanja nagrizi i obriše zaborav? Čudnim poretkom, iznenada, pometeno sa stola sećanja, odneto kao rukom bahatog dečaka. Tras, nema više, nikad nije ni bilo.

Je li prve nestaju zidine velikih građevina kraj kojih se prolazilo, palate, mermerni stubovi i lukovi, tornjevi i puškarnice, džinovska zvana, dvorci i katedrale, dok ruše se razneti bombom u glavi na koju računali nismo; je li prvo iz nas nestaje sve što je već upisano u pamćenje brojnih razglednica? Jer ne pamtiš više na isti način onu baziliku Sakr Ker, jer tvoj Sakr Ker biva zamenjen slikom s TV-ekrana i tvoj lični Monmartr neprimetno se urušava u pamćenju, nadomešten tuđim model-suvenirom. I svaka kula, pre ili kasnije, postaje vavilonska ruševina.

Je li onda poslednji ostaju u sećanju, kao što reče Crnjanski, rubovi gradova ocrtani na nebu, tanka linija ispod horizonta, kao jedina pukotina u kojoj je mogao da se sakrije i sačuva pogled? Ili je to ipak dodir dva dlana, mir ruke u ruci koji je opisao nevidljivu putanju jednim gradom rešavajući njegove pločnike kao ukrštenicu, miris neke pekare u atinskoj ulici od koje te deli skoro trideset godina, zvuk otključavanja hotelskih vrata koji ne podseća ni na jedan drugi ne zbog posebnosti ni brave ni ključa, već zbog one torbe
samog sebe

koju potom, uz uzdah olakšanja, spuštaš na postelju, i bacaš pogled duboko i daleko u beskrajno Nigde, ustupajući samo srcu pravo da pamti.

U polumraku sobe, u letnje predvečerje,
kroz odškrinuta vrata terase
osluškuješ prigušeni zveket escajga i tanjira –
obližnji prozori ponekad štedrije krote pogled
nego uha glad. Piljevinu rečenica, okrunjene reči.
Bubnjeve srca. Topot prstiju.
Prostor između dva betonska zida
brže upija glas nego što s glasovima
učine oveštali zidovi prepune kafane
čija kasa otkucava do duboko u noć.
Neko pruža ruku ka nečemu,
neko je odmiče.

Toliko života od kojih bi
svaki mogao biti tvoj.

Ispod svakog kreveta, s vremena na vreme,
eksplodira nečujna bomba
ostavljajući na miru snove ali odnoseći
deo po deo
njegovog dna od presovane bukve
za koje se telo čvrsto drži kao za jedino utočište
pre nego što udari o svoju
senku.

Dok iznad svakog kreveta vazda se
širi paučinasto, mirno disanje nas
sklupčanih, ne tako davno iako
decenijama mereno
u jednoj jedinoj važnoj utrobi sveta
čija neprekinuta pupčana vrpca
sada čvrsto drži tu istu senku
od nje pravi zmaja i pušta ga
visoko.

O PESNIKINJI

Ana Ristović (5. 4. 1972, Beograd) završila je srpsku književnost i jezik sa opštom književnošću na Filološkom fakultetu u Beogradu.

Knjige pesama: *Snovidna voda* (1994), *Uže od peska* (1997), *Zabava za dokone kćeri* (1999), *Život na razglednici* (2003), *Oko nule* (2006), *P. S.* (izabrane pesme, 2009), *Meteorski otpad* (2013), *Nešto svetli* (izabrane i nove pesme, 2014).

Dobitnica je „Brankove nagrade“ za knjigu *Snovidna voda* (1994); nagrade „Branko Miljković“ i nagrade Sajma knjiga u Igalu za knjigu *Zabava za dokone kćeri* (2000); nemačke nagrade „Hubert Burda Preis“ za mladu evropsku poeziju (2005); nagrade „Milica Stojadinović Srpkinja“ za zbirku *P.S.* (2010); kao i „Disove nagrade“ za pesnički opus (2014).

Njene pesme su prevedene na brojne jezike i zastupljene su u više domaćih i stranih antologija, a pojedinačne knjige su joj prevedene na nemački (*So dunkel, so hell*, Jung und Jung, Salzburg, Austrija, 2007, prevod: Fabjan Hafner), slovenački (*Življenje na razglednici*, LUD Šerpa, Ljubljana, Slovenija, prevod: Jana Putrle i Urban Vovk), slovački (*Pred tridsiatkou*, Drewo a srd, Banska Bystrica, Slovačka, 2001, prevod: Karol Chmel) i mađarski jezik (*P.S.*, versek, zEtna, 2012, prevod: Roland Orcsik, Bencsik Orsolya).

Pored toga što piše poeziju, prevodilac je sa slovenačkog jezika, s kojeg je do sada prevela više od dvadeset knjiga savremene slovenačke proze i poezije.

Živi u Beogradu.

SADRŽAJ

1

<i>Noću se pomaljaju male, skrivene životinje...</i>	7
<i>Grupa bajkerki i bajkera dojezdi na plažu...</i>	8
<i>Šopenovo srce i srca svih Habsburgovaca...</i>	9
<i>Život neprimetno klizi kraj onih žena...</i>	10
<i>Sredovečni par za susednim stolom...</i>	11
<i>Ovo je prostor...</i>	12
<i>Na periferiji, između...</i>	13
<i>Zapuštene su prodavnice venčanica...</i>	14
<i>Ptičiji grip...</i>	15
<i>Kroz tu napuštenu kuću...</i>	16
<i>Na obali Bodenskog jezera...</i>	17
<i>Te svinje ušle su pravo iz švedskih i nemačkih...</i>	18
<i>Njihovo je da imaju osmehe Jehovinih svedoka...</i>	19
<i>Umesto da prione na Upravnu tužbu...</i>	20
<i>Svaka reč udara o prozor...</i>	21
<i>Od naših mrtvih opraštamo se...</i>	22
<i>Opet je neko uložio novac...</i>	24

2

<i>Istetovirao tekstove iz Biblije...</i>	27
<i>Stoji sam, na stanici u predgrađu...</i>	28
<i>Ispred kafića na Tošinom bunaru...</i>	29
<i>Juri naokolo kao pomahnitao...</i>	30
<i>Polovina istetoviranog srca...</i>	31
<i>Kad god ode u inostranstvo...</i>	32
<i>Ni o sreći ni o samoći...</i>	33
<i>Nekoliko sredovečnih žena...</i>	34
<i>Ona nema tetovažu...</i>	35
<i>Je li to sve o pesmi ako...</i>	36

3

<i>Kada bacaš u đubre bilo šta...</i>	39
<i>Ovaj lift...</i>	40
<i>Pet starih telefonskih imenika...</i>	41
<i>Danas su baš nežne papuče...</i>	42
<i>Na vrhu najviše grane u gradskom parku...</i>	43
<i>Danas oko podneva...</i>	44
<i>Iz večeri u veče...</i>	45
<i>Koji je bio poslednji tepih...</i>	46
<i>Podigla se prašina...</i>	47
<i>List zelene salate, zgužvan u čošku...</i>	48
<i>U izlogu obučarske radnje...</i>	49
<i>Spušta kraj kontejnera...</i>	50
<i>Ne čistiš ti to sve cipele iz cipelarnika...</i>	51
<i>U ponoć...</i>	52
<i>Nasred trotoara, pred višespratnicom...</i>	53
<i>Tuce mokrih kišobrana...</i>	54
<i>U mraku iste sobe...</i>	55

4

<i>Čistije...</i>	59
<i>Pisma Emili Dickinson...</i>	60
<i>To je jedan od onih dana...</i>	61
<i>U teretani opustelaj u...</i>	62
<i>Hodaš ulicom u sasvim običan dan...</i>	63
<i>Zadremati uz radio tako tiho navijen...</i>	64
<i>Prohladno podne sadi te u jedno mesto kao trn...</i>	65
<i>Sanjala sam...</i>	66
<i>Moje plućno krilo noću putuje...</i>	67
<i>Glave prženih papalina...</i>	68
<i>Škripa kapije pa...</i>	69
<i>Pomislim...</i>	70
<i>Šta je ono prvo što čuvano u slikama...</i>	71
<i>U polumraku sobe, u letnje predvečerje...</i>	72
<i>Ispod svakog kreveta, s vremena na vreme...</i>	73
<i>O pesnikinji</i>	75

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978-86-523-0155-3
COBISS.SR-ID 215752204

Ana Ristović
Čistina

ARHIPELAG

Terazije 29/II, Beograd

tel: 011 33 44 536

011 33 44 427

e-mail: redakcija@arhipelag.rs

klub@arhipelag.rs

knjige@arhipelag.rs

www.arhipelag.rs

Za izdavača
Gojko Božović

Tehnički urednik
Dušan Šević

Lektor
Marija Jovanović

Korektor
Dragan Bojović

Štampa
3D+, Beograd

